

Analyse af "10 af de bedste" slagtekalveproducenter

Af Maria Sørensen og Terese Myhlendorph-Jarltøft

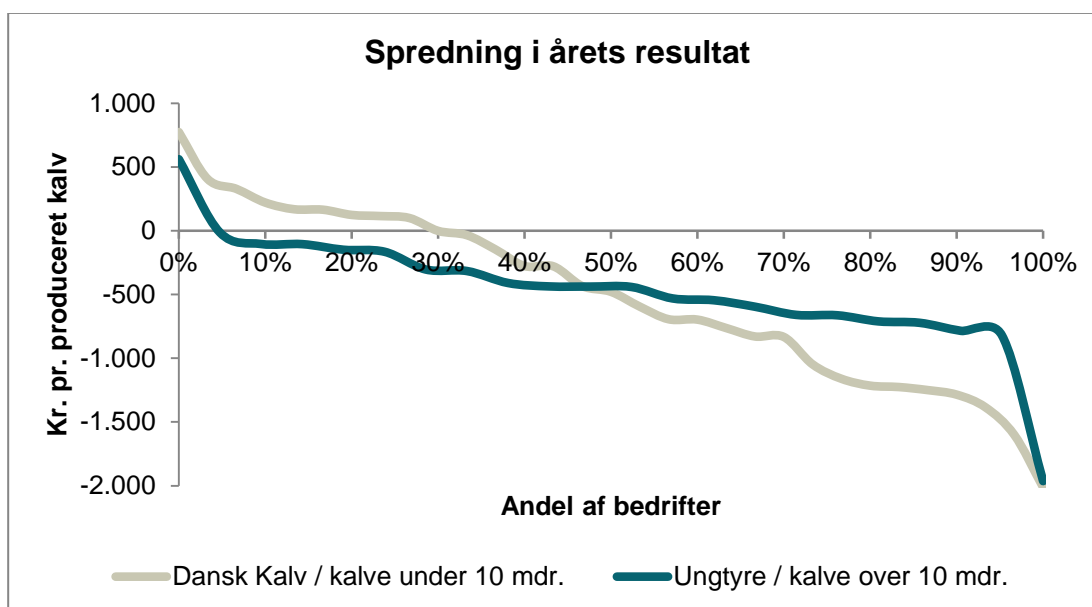
Projekt 2287: Strømligning og produktionsforbedring i slagtekalveproduktionen

AP1: Forbedret produktion gennem fodring og management

1	INDLEDNING	3
2	ØKONOMISKE RESULTATER	4
2.1	BRUTTOUDBYTTE	4
2.2	FODEROMKOSTNINGER.....	6
2.3	KRAV TIL DÆKNINGSBIDRAG	6
2.3.1	BYGNINGER	7
2.3.2	ARBEJDSOMKOSTNINGER	8
2.4	PRODUKTIONSOMFANG	8
3	PRODUKTION	9
4	INDIVIDUELLE BEDRIFTER	11
5	KONKLUSION	12
5.1	FORBEHOLD.....	12

1 INDLEDNING

I dansk slagtekalveproduktion, som i landbruget generelt, ses der meget store udsving mellem de opnåede resultater på de enkelte bedrifter, se Figur 1, hvor kun en beskednen andel har en positiv bundlinje. I 2014 havde 30 pct. af Dansk Kalv producenterne i Business Check Slagtekalve 2014 og ca. 5 pct. af Ungtyre producenterne et positivt resultat i slagtekalvedriftsgrenen¹. Det er derfor interessant at se på, hvad der kendetegner de bedste slagtekalveproducenter. Er der noget specielt, de gør anderledes og som andre kan lære af, så gennemsnitsniveauet kan hæves? For at undersøge dette, er der her udvalgt 10 bedrifter på baggrund af deres økonomiske resultater. De er dernæst analyseret på både økonomiske og produktionsmæssige parameter.

Figur 1. Spredning i årets resultat, Business Check Slagtekalve 2014

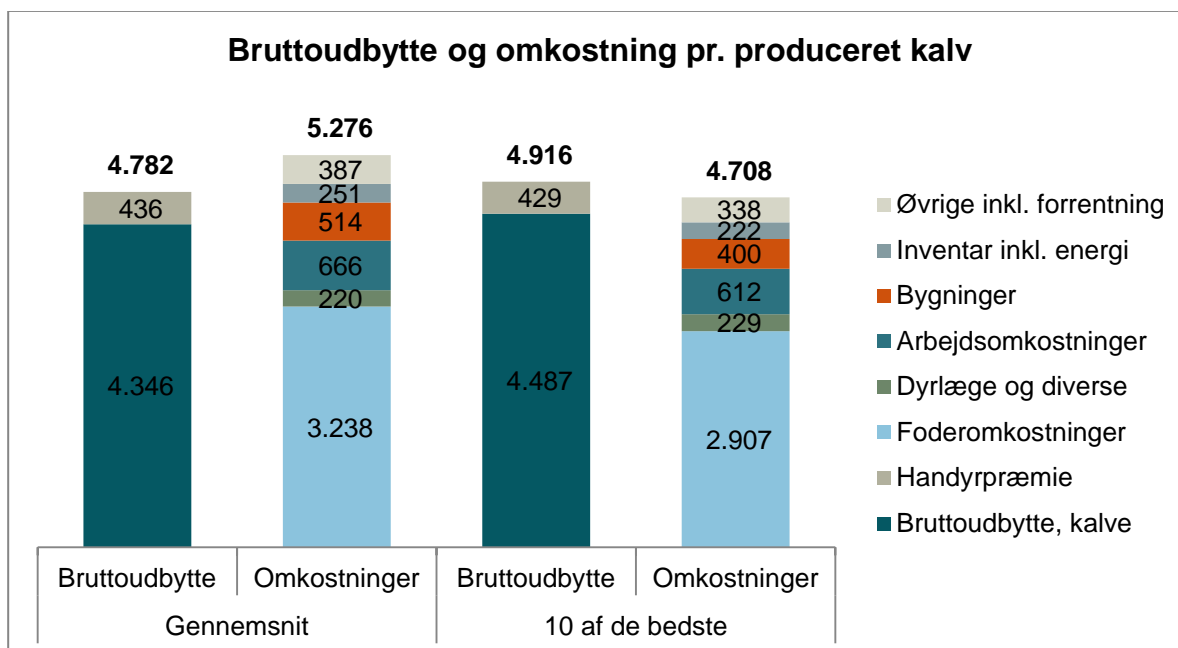
Bedrifterne er fundet i datagrundlaget til den redigerede udgave af Business Check Slagtekalve 2014. De er rangeret efter årets resultat pr. produceret kalv, og der er ikke skelnet mellem Dansk Kalv og ungtyreproducenter. Der er skilt nogle få bedrifter fra, der enten ikke har ønsket at deltage, eller der havde en uholdbar totaløkonomi. De udvalgte bedrifter kaldes på baggrund heraf "10 af de bedste". De økonomiske resultater fra driftsgrensanalyserne er sammenholdt med bedrifternes produktionskontroller for 2014. De er både analyseret individuelt og som gruppe.

¹ Der indgik 53 bedrifter i Business Check Slagtekalve 2014.

2 ØKONOMISKE RESULTATER

Når de økonomiske resultater pr. produceret kalv sammenholdes for "10 af de bedste" og gennemsnittet af slagtekalveproducenter², ses store forskelle, se Figur 2.

Den største forskel mellem grupperne er på omkostningssiden, hvor godt 80 pct. af forskellen forklares af lavere omkostninger hos "10 af de bedste". Af figuren ses også, at gennemsnittet har omkostninger, der er væsentligt større end deres indtægter³, og dermed har et negativt resultat for hver kalv, de leverer. Gruppen med "10 af de bedste" opnår i gennemsnit et positivt resultat. Deres omkostninger er lavere end deres bruttoudbytte.

Figur 2. Bruttoudbytte og omkostninger for gennemsnittet og for "10 af de bedste" pr. produceret kalv

2.1 Bruttoudbytte

Gruppen med "10 af de bedste" opnår i gennemsnit 141 kr. mere i bruttoudbytte pr. kalv (ekskl. handyrpræmie)⁴. Bruttoudbytte ekskl. handyrpræmie er beregnet som salg fratrukket køb af dyr tillagt besætningsforskydning og andre landbrugsindtægter. Den største afvigelse skyldes besætningsforskydning, se Tabel 1.

Salg af dyr består af kg prisen og antal kg slagtet pr. kalv. Et højere niveau kan både skyldes en højere kg pris og en højere vægt. Gruppen med "10 af de bedste" har i gennemsnit opnået en højere kg pris ved en lavere slagtevægt, se Tabel 2. De modsatrettede effekter er grunden til, at der kun er 68 kr. i forskel på salg af dyr.

² Fra revideret datagrundlag til Business Check Slagtekalve 2014.

³ Indtægter er her set som bruttoudbytte, selvom køb af dyr og besætningsforskydning også indgår her.

⁴ Handyrpræmien er her inkl. indtægter fra husdyrgødning og pasningsaftaler.

Tabel 1. Bruttoudbytte

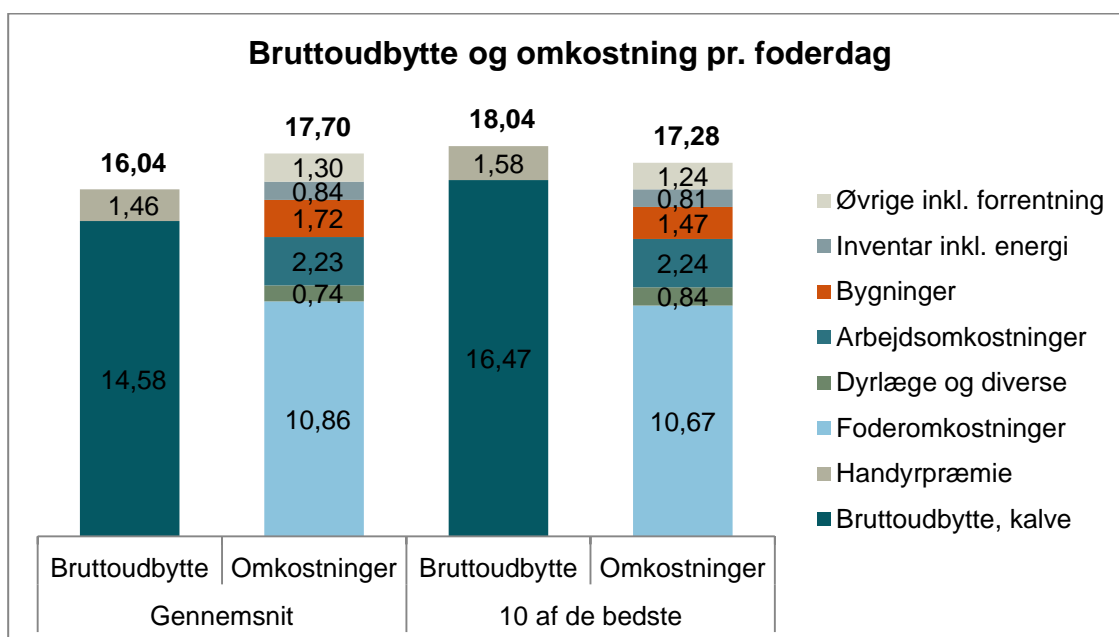
Kr. pr. produceret kalv	Gennemsnit	"10 af de bedste"
Salg af dyr, kvæg	5.373	5.441
Køb af dyr, kvæg	-1.007	-1.011
Besætningsforskydning	-26	55
Andre landbrugsindtægter	6	1
Bruttoudbytte ekskl. handyrpræmie	4.346	4.487

Tabel 2. Produktionstekniske detaljer

	Gennemsnit	"10 af de bedste"
Slagtevægt, kg	213	207
Kr. pr. kg slagtet vægt (inkl. efterbetaling)	26,05	26,76
Antal foderdage pr. produceret kalv	298	272
Pris kalveblanding, kr. pr. kg	2,14	2,32

"10 af de bedste" har en slagtevægt, der er 6 kg lavere i gennemsnit, og bruger samtidig 26 dage mindre på at opnå denne vægt⁵. 26 færre foderdage er en vigtig faktor for at holde omkostningerne pr. kalv nede, da det er færre dage, de skal fodres, passes og optage staldpladser.

Da der er stor forskel i antallet af foderdage, bliver det afgørende at sammenligne resultaterne fra de to grupper pr. foderdag. Derfor vises bruttoudbyttet og omkostningerne ligeledes pr. foderdag i Figur 3. Bruttoudbytte ekskl. handyrpræmie er den parameter, der pr. foderdag forklarer mest af forskellen og er hele 1,89 kr. højere for "10 af de bedste" end for gennemsnittet. De opnår flere indtægter pr. dag med færre omkostninger.

Figur 3. Bruttoudbytte og omkostninger pr. foderdag for gennemsnittet og for "10 af de bedste"

⁵ Antal foderdage er beregnet på baggrund af oplysninger om antal producerede kalve og antal årsdyr

2.2 Foderomkostninger

Tidligere blev det vist, at det er omkostningerne, der især afskille ”10 af de bedste” fra gennemsnittet, når der sammenlignes pr. produceret kalv. Her er foderomkostningerne den primære årsag. De bedste bruger 332 kr. mindre på foder pr. kalv. Den afgørende faktor er, at ”10 af de bedste” har kalvene kortere tid på stald. Selv pr. foderdag er omkostningerne til foder 19 øre mindre, så hele forskellen forklares dermed ikke af foderdagene. Selvom de har lavere foderomkostninger anvender de dyrere kalveblandinger, se Tabel 2. Det kan skyldes, at de køber blandinger med mere protein og supplerer op med eget korn. Ved at tilføje eget korn kan fodret samlet set blive billigere pr. foderdag. I Tabel 3 ses, at gruppen med ”10 af de bedste” i gennemsnit bruger flere penge på korn og færre på kalveblandinger mv, hvilket umiddelbart støtter påstanden.

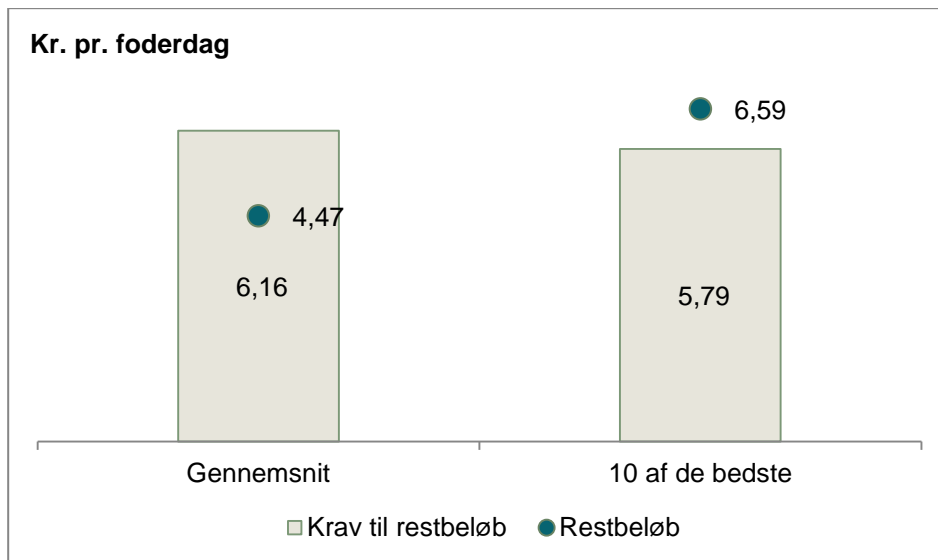
Tabel 3. Foderomkostninger

	Kr. pr. produceret kalv		Kr. pr. foderdag	
	Gennemsnit	”10 af de bedste”	Gennemsnit	”10 af de bedste”
Korn	785	937	2,63	3,44
Råvarer	177	102	0,59	0,37
Kraftfoder, tilskudsfoder, færdigblanding mv.	1.873	1.525	6,28	5,60
Mineraler og vitaminer	45	48	0,15	0,18
Biprodukter mv.	56	109	0,19	0,40
Grovfoder	302	185	1,01	0,68
Foderomkostninger	3.238	2.907	10,86	10,67

2.3 Krav til dækningsbidrag

Slagtekalveproducenter kender deres restbeløb (dækningsbidrag) pr. foderdag, når de får laveret effektivitetsopgørelser. Det gør hele 9 ud af de 10 deltagende bedrifter jævnlige. Restbeløbet giver et godt billede af, hvad der tjenes på den enkelte kalv, under de givne forudsætninger på den enkelte bedrift. I beregningen af restbeløbet er der dog kun medtaget indtægter og omkostninger, som direkte vedrører den enkelte kalv. Restbeløbet indeholder derfor ikke tilstrækkeligt med informationer til at sige noget om bedriftens endelige resultat. Netop derfor er det vigtigt at kende kravet til restbeløbet, da kravet skal være mindre end restbeløbet, for at bedriften kan opnå et positiv resultat. Kravet til restbeløb består af kapacitets- og kapitalomkostninger dvs. renteomkostninger, afskrivninger, arbejds løn, energi, vedligehold, forsikringer mv. Når man kender sit krav til restbeløb, kan man nemmere vurdere, hvorvidt det nuværende restbeløb er på et tilfredsstillende niveau.

I Figur 4 ses restbeløbet og kravet hertil pr. foderdag for gennemsnitsgruppen og for "10 af de bedste". Gennemsnittet af "10 af de bedste" har et positivt resultat på bundlinjen for slagtekalveproduktionen, da restbeløbet er større end kravet. Hvorimod gennemsnitsgruppens krav er højere end deres restbeløb. Den store forskel her ligger i restbeløbet, da kravet til restbeløb ikke er så forskellige for de to grupper.

Figur 4. Krav til restbeløb sammenholdt med opnåede restbeløb

Elementerne i kravet til restbeløb vil efterfølgende blive beskrevet nærmere.

2.3.1 Bygninger

Posten bygninger består af omkostningerne i forbindelse med bygningerne i driftsgrenen slagtekalve. Den består af omkostninger til vedligehold, afskrivning, forrentning og leje af bygninger. Derudover lægges forsikringen for hele driftsgrenen til her.

Gruppen med "10 af de bedste" bruger i gennemsnit 113 kr. mindre pr. kalv på omkostninger til bygninger end gennemsnitsgruppen. Det er en af de vigtige forklaringer på, hvad der adskiller dem fra resten.

De har også 655 kr. mindre i bundet kapital pr. kalv, hvoraf en del skyldes lav kapital bundet i bygninger. De producerer dermed i billigere og antageligt ældre bygninger. Ved ældre bygninger vil man forvente lavere afskrivninger men højere vedligeholdelsesomkostninger. Gruppen med "10 af de bedste" har dog både lavere afskrivninger og vedligeholdelsesomkostninger end gennemsnittet. Afskrivningerne er 22 kr. lavere pr. kalv, mens det for vedligehold er 117 kr. mod 162 kr. pr. kalv for gennemsnittet. Det har en positiv effekt på deres krav til dækningsbidrag på nuværende tidspunkt.

Fremadrettet kan det give disse bedrifter nogle udfordringer, da bygningerne vil have en kortere restlevetid. Der skal altså foretages investeringer fremadrettet i større eller mindre grad, hvis de ønsker at fortsætte produktionen.

De lavere omkostninger til bygninger og bundet kapital pr. kalv kan også skyldes en bedre kapacitetsudnyttelse, og at de dermed har flere kalve at fordele omkostningerne på.

Gruppen med de bedste har samtidigt dyrene kortere tid på stald. Dermed bliver det interessant at sammenligne hvad en staldplads har kostet pr. dag. De gennemsnitlige omkostninger til bygninger er på 1,72 kr. pr. foderdag mod 1,47 kr. for "10 af de bedste", hvilket er 25 øre højere. De bedste har dermed generelt lavere omkostninger til bygninger end gennemsnittet.

2.3.2 Arbejdsomkostninger

Ved gamle bygninger vil man ofte forvente, at der bruges flere mandetimer, da staldanlæggene er mindre rationelle og med mindre automatisering⁶. Det vil give større omkostninger til arbejds løn.

Arbejdsomkostningerne for "10 af de bedste" er tværtimod 54 kr. lavere pr. kalv end for gennemsnittet. Det er ikke overraskende, da de har dem i kortere tid. Arbejdsomkostningerne pr. foderdag for de to grupper er dog mere eller mindre ens⁷.

De bedste holder arbejdsomkostningerne nede, selvom kalvene kommer hurtigere igennem og bygningerne er ældre. De har måske stillet produktionen mere rationelt an, og måske er de generelt bedre til at optimere og udnytte arbejdstiden.

Det fremgår ikke af driftsgrensanalyserne hvor mange timer, der reelt bruges på de enkelte steder, og time-lønnen kan være forskellig. Her ses blot, at den samlede arbejdsomkostning pr. foderdag er på samme niveau. Der kan også være forskelle i, hvordan ejerens tid er fordelt på de enkelte driftsgrene⁸.

Blandt "10 af de bedste" fandtes ikke resultater, der indikerede, at fordringsstrategi afspejles i arbejdsomkostninger. Kiggede man på alle de deltagende bedrifter i Business Check Slagtekalve 2014 hæftet, var der dog en klar tendens til, at de, der fodrede med:

- færdigblandinger, havde de laveste arbejdsomkostninger (518 kr. pr. kalv).
- korn og kalveblandinger, havde de mellemste (586 kr. pr. kalv).
- grovfoder, havde de højeste arbejdsomkostninger (646 kr. pr. kalv).

2.4 Produktionsomfang

Der er ikke kun de økonomiske resultater, der er forskellige for de 10 producenter og gennemsnittet, det er også størrelsen. De 10 bedrifter har i gennemsnit 769 producerede slagtekalve mod 550 i gennemsnitsgruppen på 53 bedrifter. Det er over 200 kalve mere årligt i gennemsnit. Af de 10 bedrifter er der to, der har under 300 kalve, mens der er 4, der har over 1.000 kalve mens resten ligger med mellem 400 og 700 kalve. I gennemsnitsgruppen er der kun 9 bedrifter med mere end 1.000 kalve årligt. Der er altså en større andel af de store producenter, der opnår pæne økonomiske resultater.

⁶ Omkostningerne til inventar er også lavere for 10 af de bedste i forhold til gennemsnittet.

⁷ De afviger kun med 1 øre til gennemsnittets fordel.

⁸ I Business Check angives en årlig ejerløn på 450.000 kr. for en ejer, der arbejder fuld tid på bedriften. Denne fordeles mellem driftsgrenene efter et bud på, hvor mange timer, der arbejdes i de forskellige driftsgrene. Har ejeren andet job ved siden af reducerer man i ejer aflønningen.

3 PRODUKTION

Hvordan klarer de ti bedrifter sig, der er udvalgt på baggrund af deres økonomi, når det kommer til deres produktion. De produktionsmæssige resultater fra bedrifternes effektivitetskontroller er her sammenholdt med en gruppe bedrifter fra DLBR benchmarking, og det er dermed ikke samme gruppe som ovenfor.

I

Tabel 4 vises udvalgte produktionsmæssige karakteristika ved de ti producenter.

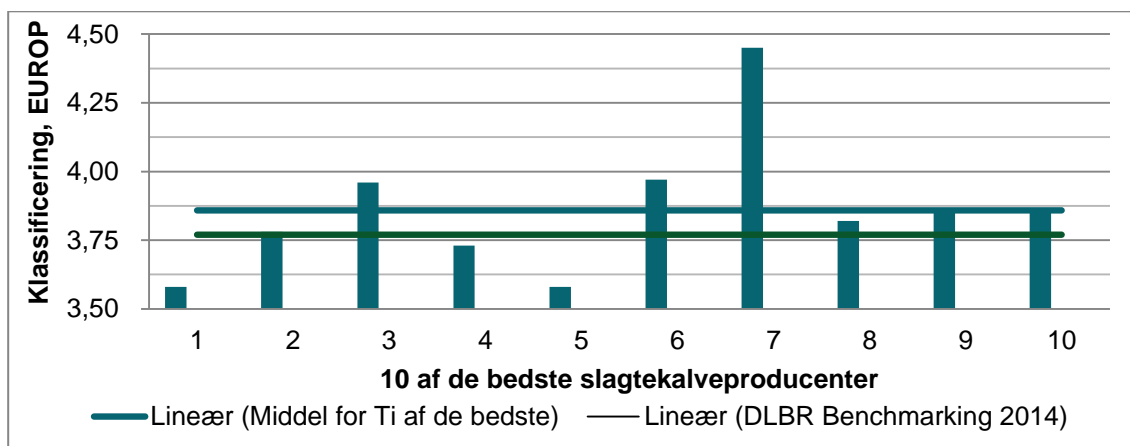
Tabel 4. Produktionsmæssige karakteristika hos "10 af de bedste" slagtekalveproducenter

Genetisk	Producenterne har mellem 5-25 pct. røde kalve og 0-5 pct. krydsningskalve.
Fodringsstrategi	10 pct. fodrer med færdig kalveblanding 70 pct. fodrer med korn og kalve T 20 pct. fodrer med fuldfoder
Staldtype	60 pct. dybstrøelse 40 pct. dybstrøelse og sengebåse
Produktionsform	60 pct. Dansk Kalv 40 pct. tyrekalve under 12 mdr.
ERFA-grupper	90 pct. er medlem af en ERFA-gruppe
Effektivitetskontroller	90 pct. får jævnligt udarbejdet effektivitetsopgørelser

Sammenligninger man produktionsresultaterne fra "10 af de bedste"s effektivitetskontroller med gennemsnittet i DLBR benchmarking ses det, at gennemsnittet af "10 af de bedste" har:

- en marginalt lavere indgangsvægt (63 kg mod 66 kg).
- ca. samme kalvedødelighed.
- en højere slagtevægt (208 kg mod 205).
- flere foderdage (8,9 mdr. mod 8,8 mdr.).
- en højere form (3,86 EUROP mod 3,79 EUROP).
- en bruttotilvækst på ca. det samme, nemlig 1.271 g/dag.
- et foderforbrug på 4,45 FE/kg tilvækst mod gennemsnittets 4,49 FE/kg tilvækst.

Når det kommer til slagtevægten og formen, har "10 af de bedste" et pænt gennemsnitsniveau, se Figur 5. Det skyldes bl.a. den relativt høje andel af røde kalve, som trækker gennemsnittet op. Den daglige tilvækst ligger på et middelniveau. Alt i alt, skiller "10 af de bedste" slagtekalveproducenter sig ikke væsentligt ud, i forhold til kalvenes produktionsresultater.

Figur 5. Klassificering for "10 af de bedste"

4 INDIVIDUELLE BEDRIFTER

Ved at analysere bedrifterne individuelt, fandtes store forskelle mellem de enkelte indenfor alt fra fodringsstrategier, produktionsresultater og økonomi. Der var her en tendens til, at de enten opnåede gode resultater ved at have høj tilvækst og høje afregningspriser, eller ved at have lave kapital- og kapacitetsomkostninger (omkostninger til arbejde, bygninger og inventar). De producenter der opnåede de gode produktionsresultater, lå på samme tidspunkt i den høje ende, når det kom til kapital- og kapacitetsomkostning, hvorimod producenterne med de lavere produktionsresultater i højere grad havde lave kapital- og kapacitetsomkostninger. Der var to producenter, der faldt uden for de overstående kategorier, der ellers var fordelt med fire i hver.

Der er altså en gruppe slagtekalveproducenter, der har optimeret deres produktion, så de har høj daglig tilvækst, høje kg priser og færre foderdage. Denne gruppe havde dog et højere krav til deres dækningsbidrag, der består af omkostninger til arbejde, bygninger og inventar. De har enten dyrere bygninger eller bruger flere arbejdstimer eller har dyrere inventar. De ligger flere penge i kalvene, men opnå også pæne resultater på bundlinjen.

Hvad mere overraskende var, så fandtes der også en gruppe producenter, der uden at opnå særligt imponerende produktionsresultater ligeledes kunne tjene penge på produktionen. De arbejder i stedet med at minimere alle omkostningerne mest muligt, så selv de lidt dårligere resultater opvejes af ligeledes lavere kapital- og kapacitetsomkostninger.

Dermed blev det afgørende at kende sine egne produktionsbetingelser lige fra rationaliteten af sine bygninger til sin interesse for at passe kalve. Man bør lave en strategi for, hvor man vil hen og hvordan man så kommer derhen. Der skal være sammenhæng mellem produktion og økonomi. Har man valgt en strategi med at have de lavest mulige omkostninger, skal man kunne acceptere, at man ikke nødvendigvis kan opnå de højeste produktionsresultater og omvendt.

De ti producenter, der her er analyseret her, havde alle på nær én et lavere omkostningsniveau end gennemsnittet. Dermed havde selv de producenter, der opnåede de bedste produktionsresultater, stadig deres omkostninger på lavt niveau.

5 KONKLUSION

De bedrifter, der er blandt de bedste, når man vælger på baggrund af økonomiske resultater, ligger ikke nødvendigvis i toppen, når det kommer til produktionsmæssige resultater. Det er dermed ikke nødvendigt at have den højeste mulige tilvækst for at opnå en god bundlinje. Det der i stedet bliver klart er, at det er vigtigt at vælge en passende strategi og følge den. Har man en strategi om at holde alle sine omkostninger mindst mulige, så er det vigtigt ikke også blindt at forsøge at opnå den højeste tilvækst. Højere produktionsmæssige resultater kan give større foder- og arbejdsomkostninger og større omkostninger til indkøb af bedre kalve. Indtægterne ved produktionsforbedringen skal kunne betale for tilhørende meromkostninger.

Ved en højere daglig tilvækst opnås dog ligeledes den fordel, at man kan have kalvene kortere tid på stald. Det vil frigive kapacitet, der kan føre til, at man kan producere flere kalve og dermed udnytte kapaciteten bedre.

Derudover er "10 af de bedste" slagtekalveproducenter især kendetegnet ved, at de formår at begrænse deres omkostninger. Det gør de bl.a. gennem færre foderdage pr. kalv uden dertilhørende lavere bruttoudbytte og ved at producere i ældre bygninger. Det, at de producerer i ældre bygninger kan dog også have betydning for, at de ikke er lige så fremtidssikrede. Men det er på nuværende tidspunkt med til at få økonomien til at hænge sammen for disse producenter. De har ikke højere arbejdsomkostninger pr. foderdag end gennemsnittet og har dermed enten rationelle faciliteter eller mere optimeret arbejdsgange. De har ydermere en større produktion end gennemsnittet af producenterne i Business Check Slagtekalve 2014. Når deres e-kontroller sammenholdes med gennemsnittet i DLBR benchmarking fandtes, at de ikke alle ligger i toppen, når det kommer til produktionsmæssige resultater.

Overordnet kan det konkluderes, at de bedste ikke er lige gode til alt og at de vælger forskellige fremgangsmetoder. Det er dermed vigtigt at have en klar strategi for produktionen og at kende sine økonomiske såvel som produktionsmæssige nøgletal.

5.1 Forbehold

Det er vigtigt at bemærke, at denne undersøgelse arbejder med udgangspunkt i data fra bedrifter med regnskaber i Ø90, der får lavet driftsgrensanalyser og som har indsendt dem til regnskabsdatabasen. Det er dermed ikke sikkert, at det er et repræsentativt udsnit af slagtekalveproducenterne. Fremgangsmåden er dog valgt, da den giver en unik mulighed for at sammenholde regnskaber fra bedrifter og samtidig sikrer en rimelig sammenlignelighed i regnskabsmetoden.

Når der snakkes om gennemsnit for alle bedrifter her, dækker det ikke over landsgennemsnit, men om gennemsnittet af bedrifter i Business Check Slagtekalve 2014 eller i DLBR benchmarking.

Der er forskelle i dækningsbidrag mellem driftsgrensanalyserne og e-kontrollerne. Derfor er der taget udgangspunkt i driftsgrensanalyserne, når det kommer til de økonomiske resultater.